

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертаційну роботу Шутурмінського Віталія Григоровича «ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОТЕЗНИХ СТОМАТИТІВ У ХВОРИХ ЗІ ЗНІМНИМИ ЗУБНИМИ ПЛАСТИНКОВИМИ ПРОТЕЗАМИ», поданої до офіційного захисту в спеціалізовану вчену раду Д 41.563.01 в Державній установі «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національної академії медичних наук України» на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.22 - стоматологія

Актуальність теми. Актуальність вибраної теми обумовлена високою потребою населення у знімному протезуванні (більше 60% пацієнтів, які звертаються за стоматологічною ортопедичною допомогою, потребують виготовлення знімних пластинкових протезів, а у літніх осіб - майже 100%).

Широке використання знімних пластинкових протезів приводить до значних ускладнень з боку слизової оболонки (СО) протезного ложа й організму в цілому, які тривалий час знаходяться на високому рівні, із року в рік зростають і створюють серйозну медико-соціальну проблему. Так, за даними М. М. Рожка (2003), кількість ускладнень при використанні знімних конструкцій зубних протезів (ЗКЗП) становила 75,4%, І. А. Паненка (2007) – 81,0%, І. В. Палійчука (2013) – 84,3%.

Унаслідок комбінованої дії акрилового знімного протезу, який використовується у 98,0% (І. В. Палійчук, 2013) в ротовій порожнині (РП) пацієнта може виникнути комплекс неприємних відчуттів (печія, сухість, гіперемія, парестезія СО та ін.), які об'єднують терміном «протезні стоматити».

Незважаючи на цілий арсенал профілактичних, лікувальних заходів, які пропонуються на сучасному етапі, проблема протезних стоматитів на сьогоднішній день повністю не вирішена.

Із наведених даних стає зрозумілим, що необхідно розробити концепцію ефективних заходів профілактики та лікування захворювань СО протезного ложа,

які виникають при лікуванні пацієнтів знімними пластинковими протезами.

Тому представлена робота Шутурмінського Віталія Григоровича «ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОТЕЗНИХ СТОМАТИТИВ У ХВОРИХ ЗІ ЗНІМНИМИ ЗУБНИМИ ПЛАСТИНКОВИМИ ПРОТЕЗАМИ», є актуальною, своєчасною і доцільною на сьогоднішньому етапі розвитку стоматології яка має практичне, предиктивне спрямування, оскільки дозволяє знано знизити ускладнення, які виникають з боку СО протезного ложа та покращити їх соціальний статус.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота є самостійною науково-дослідницькою роботою виконаною згідно з планом наукових досліджень кафедри ортопедичної стоматології Одеського національного медичного університету МОЗ України за темою : «Вивчення стану ротової рідини та тканин порожнини рота при зубному протезуванні» (№ ДР 0100U006456), де автор був безпосереднім виконавцем окремих фрагментів вищеназваної теми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Основні наукові положення, розроблені автором, чітко висвітлені, базуються на достатньому за обсягом фактичному матеріалі і виконані на сучасному науковому рівні. Дисертант провів ретельне обстеження та лікування 511 пацієнтів з вторинною частковою адентією, яким були виготовлені часткові пластинкові протези з різних матеріалів на кафедрі ортопедичної стоматології Одеського національного медичного університету.

Для досягнення поставленої мети та вирішення даної наукової проблеми дисертантом був вибраний методично вірний науковий підхід, поставлено 5 завдань, які вирішувалися на основі застосування цілого комплексу експериментальних, клініко-лабораторних, мікробіологічних, морфологічних, біофізичних, біохімічних, спектроскопічних, функціональних, економічних та статистичних методів дослідження. Методи дослідження сучасні, інформативні, відповідають поставленим завданням. Поєднання їх із достатньою кількістю

клінічних спостережень (511 пацієнтів) забезпечили достовірність отриманих автором наукових результатів.

Сформульовані дисертантом наукові положення, висновки та практичні рекомендації достатньо аргументовані і адекватні поставленій меті та завданням дослідження, мають теоретичне та практичне значення і ґрунтуються на результатах клініко-лабораторного обстеження відповідного контингенту хворих, які опрацьовані методами статистичної обробки.

Наукова новизна одержаних результатів.

Дисертантом розроблена, патогенетично і клінічно доведена ефективність принципово нової концепції попередження виникнення протезних стоматитів шляхом удосконалення конструкцій з безакрилових базисних пластмас, що дозволяє майже повністю уникнути алергічних стоматитів при протезуванні знімними протезами, знизити на 25–29 % ризик виникнення грибкових та на 50–66% –травматичних протезних стоматитів.

Доповнено наукові дані про розповсюдженість протезного стоматиту серед осіб, що користуються знімними пластинковими протезами (55,64 %), та показано, що травматичний протезний стоматит діагностувався у 73,2 % хворих, токсичний і токсико-алергічний – в 29,3 % хворих, мікозний – у 14 % пацієнтів.

Вперше на основі експериментальних даних доведено, що застосування сополімерів поліпропілену і їхніх сумішей як базисних пластмас значно поліпшує їхню міцність і поверхневу змочуваність за рахунок зменшення пористості на 15–18 %.

Вперше експериментально доведено, що суміш сополімерів поліпропілену порівняно із застосуванням чистого поліпропілену при полімеризації базису протеза приводить до зменшення на 2,9 % лінійної усадки.

Підтверджено наукові дані про те, що розвиток атрофічних процесів в альвеолярному відростку хворих при користуванні знімними пластинковими протезами супроводжується зміною співвідношення шарів епітеліальних клітин у СО протезного ложа та пригнічення процесів проліферації епітелію протезного ложа, а найбільш виражене порушення стійкості судинного русла протезного

ложа (до 62,1 %) зафіксовано у хворих, що користуються знімними зубними протезами з акрилової пластмаси.

Доповнено наукові дані про мікробне обсіменіння тканин протезного ложа й поверхні знімного протеза та показано, що його ступінь залежить від хімічного класу базисного матеріалу. Застосування протезів з поліпропілену, оброблених у плазмі тліючого розряду, забезпечує підвищену колонізацію пробіотичної мікробної флори (в 2,8-4,7 рази), нижчий рівень колонізації агресивними видами бактерій (з 10^7 до 10^4) і зникнення грибів роду *Candida* в порівнянні з протезами, виготовленими з інших матеріалів, що значно знижує ризик виникнення протезного стоматиту мікотичної або бактеріальної етіології.

Розроблено концепцію диференціації підходу до відновлення часткових дефектів зубних рядів пластинковими зубними протезами на основі застосування нових технологічних підходів до їхнього виготовлення.

Уперше на підставі стану епітелію, ротової рідини, мікробіоценозу, даних об'єктивного клінічного дослідження й функціональних проб розроблено критерії якості протезування знімними конструкціями, які дозволили підвищити ефективність профілактики протезних стоматитів.

За результатами клініко-лабораторних досліджень вперше доведено, що ортопедичне лікування хворих з вторинною частковою адентією з використанням удосконаленого термопластичного протезу, виготовленого з сополімеру поліпропілену «Tirplen R 359» й обробленого у плазмі тліючого розряду, дозволяє через 1 рік знизити ступінь запалення СО протезного ложа на 9,1-11,2 %, покращити функціональну активність слинних залоз на 28,6-50,0 %, нормалізувати стан мікрокапілярного русла, підвищити місцеву неспецифічну резистентність, збільшити активність лізоциму на 20 %, відновити епітеліальний шар слизової оболонки протезного ложа та зменшити ступінь атрофії альвеолярного відростка щелеп (на 28,6-64,1 %) в порівнянні з використанням протезів, виготовлених з інших матеріалів.

Дисертантом встановлено високу клінічну ефективність застосування розробленої автором удосконаленої конструкції знімного протеза у хворих з

частковою вторинною адентією, що підтверджується на 6-26 % кращим результатом у порівнянні з іншими видами знімних протезів.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблено й клінічно відпрацьовано технологію виготовлення й удосконалення конструкції часткового пластинкового протеза із сополімеру поліпропілену за рахунок цілого ряду модифікацій на які одержано патент України на винахід (№ 99514 від 27.08.2012р.) і корисну модель (№ 45758 від 25.11.2009р.), що дозволило поліпшити якість фіксації протеза, його функціональність і естетичність, комфортність у використанні, істотно знизити ризик появи протезних стоматитів – до 5,5 %, підвищити жувальну ефективність на 15–20 %, що у загальному дозволило підняти ефективність ортопедичного лікування на 6-26 % вище у порівнянні з іншими видами протезів.

Вперше показано, що застосування удосконаленого термопластичного зубного протезу при ортопедичному лікуванні хворих з обтяженим анамнезом знижує ризик виникнення протезного стоматиту на 17,1-18,2 %, скорочує терміни адаптації хворих до протезів на 39,4-46,1 %, зменшує запальні процеси (зменшення проби Шиллера-Писарева до 24,7 %) та нормалізує стан мікрокапілярного русла тканин протезного поля (на 18,6 %).

Розроблено та впроваджено в практику генеральний індекс та ЛКС-метрію, які дозволяють швидко оцінити стан тканин протезного ложа, ризик виникнення протезних стоматитів та ефективність лікування знімними протезами.

Розроблено та впроваджено в практику спосіб визначення швидкості атрофії кісткової тканини щелеп, спосіб забору проби ротової рідини для проведення біохімічних, бактеріологічних, спектрологічних досліджень, на які отримано 2 патенти України на корисну модель (№ 62539 від 25.08.2011р. і № 19159 від 15.12.2006р.).

Розраховано і розроблено нормативи трудомісткості, економічну ефективність при виготовленні удосконаленої конструкції безакрилових зубних протезів методом компресійного пресування та видано методичні рекомендації МОЗ України.

На мою думку практичне впровадження наведених вище розробок в клінічну стоматологію дозволить отримувати вельми високі результати медичної ефективності і якості при наданні ортопедичної допомоги даній категорії хворих.

Впровадження результатів дослідження. Основні матеріали дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес на 3 кафедрах ортопедичної стоматології медичних університетів, а розроблений автором спосіб виготовлення удосконаленої конструкції знімного протеза використовується в практику 5 державних і 2 приватних стоматологічних клінік м. Одеси та інших міст України.

Слід зазначити, що пріоритетність впроваджених наукових розробок підтверджена 4 патентами України.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації доповідалися на 13 конгресах та науково-практичних конференціях різного рівня (м. Полтава, 2000, 2003, 2013 рр; м. Тернопіль, 2005, 2009, 2014 рр; Одеса, 2008, 2010, 2013, 2014 рр; Київ, 2009 р; Луганськ, 2013 р; Львів, 2015 р).

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових фахових виданнях.

За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 43 наукові праці, серед них 26 статей у наукових фахових виданнях України (в тому числі 3 огляди літератури), 4 статті у наукових фахових виданнях інших країн (з них 3 статті у журналах, включених до наукометричної бази Scopus), 9 тез доповідей, отримано 1 патент України на винахід та 3 патенти України на корисну модель.

Структура дисертації, оцінка її змісту та зауваження.

Дисертаційна робота Шутурмінського Віталія Григоровича побудована за загальноприйнятими правилами, обсяг якої викладений на 340 сторінках принтерного тексту (із них 252 основного) і складається зі вступу, аналітичного огляду літератури, п'яти розділів власних досліджень, розділу аналізу й узагальнення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури, що містить 275 джерел, з них 65 написано латиницею та шести додатків. Робота містить 69 таблиць, ілюстрована 72 рисунками.

Розділ «Вступ» поданий на 11 сторінках, у якому автор конкретно, в достатній мірі обґрунтовує актуальність вибраної теми, її зв'язок з науковою програмою, мету та завдання дослідження, вказує об'єкт, предмет та методи дослідження, представляє наукову новизну та практичну значимість роботи, впровадження результатів дослідження у практику, вказує особистий внесок здобувача, подає відомості про апробацію та публікації по темі дисертаційної роботи.

Слід також зазначити, що даний розділ оформлено і складено у повній відповідності з основними вимогами ДАК України та включає у себе усі запропоновані пункти та їх інтерпретацію.

Зауважень не має.

Розділ «Огляд літератури» складається з 4 підрозділів, викладений на 30 сторінках, включає достатньо посилань на вітчизняних та іноземних авторів. Автором проведений глибокий аналіз джерел літератури з питань різних методів профілактики протезних стоматитів пов'язаних з якістю виготовлення знімних пластинкових протезів, зокрема, стану проблем протезних стоматитів на сучасному етапі розвитку ортопедичної стоматології, проблеми застосування акрилових пластмас для виготовлення базисів зубних протезів, дана характеристика і клінічне застосування безакрилових пластмас в ортопедичній стоматології: ацеталю, термопластичних полікарбонатів і акрилатів, нейлону, валпласту, поліпропілену та ліполу.

В кінці кожного підрозділу і розділу в цілому дисертант коротко, в лаконічній формі підводить підсумок, вказуючи про пошук нових варіантів конструкційних матеріалів знімних протезів із необхідністю залучення сучасних технологій. При цьому актуальним залишається вибір базисного матеріалу знімного протеза, здатного покращити довгострокові результати протезування з мінімальним впливом на тканин протезного ложа.

Матеріал легко сприймається, викладений в доступній формі, що свідчить про обізнаність автора із публікаціями за даною тематикою.

Зауваження.

1. Автор доволі часто використовує застарілу літературу 90-х, 80-х, 70-х і навіть 60-х і 50-х років, в той же час, було б доцільно і доречно висвітити наукові досягнення більш ширше по цій тематиці за останні роки.

Розділ 2. Матеріал і методи клініко-лабораторних досліджень складається з 5 підрозділів, ілюстрований 9 рисунками, 3 таблицями та займає 33 сторінки.

Автор наводить дизайн дослідження, обґрунтовує напрямки проведених досліджень, формування груп, описує удосконалену автором раніше відому в Україні технологію виготовлення поліпропіленового зубного протеза, схему обстеження пацієнтів, дає характеристику використаних клініко-лабораторних досліджень оцінки стану тканин протезного ложа і пародонту (проба Ясиновського, Шиллера – Писарєва, Кулаженка, досліджень міграції лейкоцитів і клітин злушеного епітелію в ротову порожнину, вимірювання глибини ясенних карманів опорних зубів, рентгенологічне дослідження), оцінки якості догляду за протезами, проведення досліджень функціональної активності слинних залоз і рН ротової рідини, визначення атрофії коміркових відростків щелеп та жувальної ефективності, морфометричних, мікробіологічних, бактеріологічних і мікроскопічних методів дослідження мікрофлори ротової порожнини, дослідження неспецифічної резистентності ротової рідини за вмістом загального білка і факторів місцевого імунітету ротової порожнини – активності лізоциму й рівню імуноглобулінів, лабораторних (стендових) досліджень різних зразків шкіроподразнювальної й сенсibiliзуючої дії сополімерів поліпропілену на тваринах, піролітичної газової хроматографії, інфрачервоної спектроскопії та електронного парамагнітного резонансу ізотактичності поліпропілену та статистичних методів дослідження, які використовувалися в процесі виконання дисертаційного дослідження.

Зауваження скоріше побажання.

1. На мій погляд розташування підрозділів 2-го розділу у послідовності – обґрунтування потреби і поширеності протезних стоматитів, експериментальні (стендові) дослідження, методика виготовлення запропонованого

поліпропіленового протеза, а потім методики проведення клініко-лабораторних досліджень було б більш логічно-зрозумілим й прийнятним у проведенні дисертаційного дослідження чим наведена автором.

2. Пацієнти (першої групи), яким виготовляли часткові пластинкові протези з акрилової пластмаси «Фторакс» методом литтєвого пресування не можуть бути групою контролю – хоча у сформованих групах до лікування всі пацієнти з дефектами зубних рядів були у рівних умовах і правильно автором порівнювалися одержані результати, як у середині групи, так і між групами.

Розділ 3. Обґрунтування потреби в знімному пластинковому протезуванні та поширеність протезних стоматитів складається з 3 підрозділів, викладений на 18 сторінках, ілюстрований 7 рисунками і 6 таблицями.

Дисертант дає оцінку потреби населення в часткових знімних пластинкових протезах, вивчення поширеності протезних стоматитів в осіб, протезованих знімними пластинковими протезами та дослідження частоти починок пластинкових протезів за архівними даними стоматологічних поліклінік м. Одеси й Одеської області.

Розділ закінчується висновком про те, що проблема протезних стоматитів, залишається актуальною в сучасній стоматології незважаючи на значні досягнення науки, а значні ускладнення, які виникають у вигляді різних видів протезних стоматитів свідчать про один із важливих недоліків акрилових базисів знімних протезів, які можна вирішити за рахунок впровадження використання безакрилових знімних протезів.

Зауваження до розділу.

1. Вивчення потреби в часткових знімних пластинкових протезах за архівними даними стоматологічних поліклінік поданих з 1998 по 2007 рр. вважаю де-що застарілі, хоча з іншої сторони є достатніми за об'ємом.

2. Робити висновки на основі вивчення поширеності протезних стоматитів в осіб зі знімними пластинковими протезами (за архівними даними) на основі амбулаторних карт вважаю де-що некоректно, адже не відомо на основі яких критеріїв встановлювався вид протезного стоматиту.

Розділ 4. Обґрунтування удосконалення технології виготовлення базисів знімних пластинкових протезів для профілактики протезних стоматитів розміщений на 40 сторінках і складається із 3 підрозділів, ілюстрований 10 рисунками, 9 таблицями. Розділ починається із невеликої вступної частини, де автор в короткій лаконічній формі, доводить за доцільне вивчити в порівнянні властивості матеріалу «Ліпол» та сополімеру "Tipplen R 359".

У підрозділі 4.1. представлені результати дослідження порівняльних санітарно-хімічних досліджень сополімерів поліпропілену, які свідчать про високий ступінь їхньої хімічної безпеки по вмісту низькомолекулярних продуктів (формальдегіду, ацетальдегіду, ацетону, етилацетату, нижчих спиртів і ін.), оптичної щільності та відхилення рН зразків у штучному середовищі, що значно менше допустимого. Не виявлено подразнювального впливу на слизові оболонки очей піддослідних кроликів (гіперемії, набряку, підвищеної сльозотечі) та сенсibiliзуючого впливу витяжок на шкірі піддослідних морських свинок.

Однак, на мою думку, доцільним було б порівняти аналогічні показники з взірцями акрилової пластмаси.

У підрозділі 4.2 наведені результати порівняльних випробувань фізико-механічних властивостей поліпропіленових і акрилових пластмас, які переконливо доводять, що матеріали «Ліпол» і "Tipplen R 359" мають підвищені міцнісні характеристики. Зокрема, матеріал "Tipplen R 359" в порівнянні з акриловими базисними матеріалами мають удвічі більшу питому ударну в'язкість, більшу величину навантаження на злам, модуль пружності при вигині і розтяганні, показник відносного подовження при розриві та менший рівень водопоглинання і меншу лінійну усадку полімеризації, що забезпечує високу прецизійність протезів та дозволяє уникнути значних припасувань і корекцій знімних протезів.

Підрозділ 4.3 присвячений обґрунтування вибору складу сополімеру поліпропілену для забезпечення оптимальних фізико-хімічних властивостей пластмаси. Проведені дослідження вказують, що як матеріал для виготовлення

знімних зубних протезів доцільніше використовувати сополімерт, а не суміші поліпропілену з поліетиленом через присутність в останніх вищезазначених домішок, які можуть істотно впливати на процеси, що відбуваються в порожнині рота в процесі експлуатації протезів.

Вважаю, що проведені дослідження є важливими, а одержані дані на основі наукових досліджень дозволяють рекомендувати склад сополімеру поліпропілену з мінімальними домішками, які негативно впливають на слизову оболонку протезного ложа.

В цілому розділ написаний добре і стає зрозумілим, що проведено великий і важливий комплекс досліджень, який розкриває основну ідею цієї роботи.

Розділ закінчується відповідними висновками та переліком публікацій по висвітленню результатів досліджень.

Зауваження.

1. У представлених таблицях (4.1 та 4.2) дисертації «Результати санітарно-хімічних досліджень зразків сополімерів поліпропілену» та «Порівняльна характеристика фізико-механічних властивостей зразків базисних полімерів» не вказана достовірність, хоча достовірність наводиться у представленому авторефераті.

Розділ 5. «Оцінка клінічної ефективності лікування і профілактики протезних стоматитів у пацієнтів, що користуються частковими пластинковими протезами» розміщений на 77 сторінках і складається із 3 підрозділів, ілюстрований 24 рисунками та 37 таблицями.

Віталій Григорович проводить порівняльну оцінку клінічної ефективності використання акрилових та різних видів неакрилових (поліпропиленових) часткових знімних протезів.

Автор доводить значну перевагу використання поліпропиленових часткових знімних пластинкових протезів особливо із сополімеру "Tipplen R 359", оброблених в плазмі тліючого розряду на основі цілого ряду отриманих результатів експрес-оцінки стану тканин і гомеостазу ротової рідини порожнини рота, оцінки якості догляду за знімними зубними протезами, оцінки стану тканин

пародонта опорних зубів, швидкості слиновиділення і кислотності ротової рідини, результатів визначення ступеня атрофії альвеолярного відростка в пацієнтів із травматичним протезним стоматитом, визначення швидкості міграції лейкоцитів і злущування епітелію, оцінки стану капілярної мережі слизової оболонки протезного ложа, результатів визначення жувальної ефективності, лабораторних досліджень тканин порожнини рота пацієнтів, дослідження мікробіологічного статусу пацієнтів із травматичним протезним стоматитом, морфометрії епітелію слизової оболонки ротової порожнини, результатів досліджень неспецифічної резистентності ротової рідини в пацієнтів із протезними стоматитами та клінічних прикладів.

Одержані автором результати в динаміці клінічного використання часткових знімних зубних протезів свідчать про доцільність застосування поліпропиленових часткових знімних пластинкових протезів із сополімеру "Tipplen R 359", оброблених в плазмі тліючого розряду.

Кількість досліджень та форма їх подання у розділі достатня, розкриває всі аспекти проведеної роботи та містить науково обґрунтовані результати, які зведені у таблиці.

Розділ закінчується відповідними висновками та переліком публікацій по висвітленню результатів досліджень.

Зауваження до розділу

1. Представлення клінічних показників у динаміці більше 1 року значно б розширило уявлення про вплив запропонованих методів лікування у більш віддалені терміни.

2. Подані діаграми (Рис. 5.1 – 5.4) доцільно було б відобразити не тільки у об'ємному значенні, але й у цифровому.

3. Одержані результати (табл.5.8 – 5.14 та 5.16 – 5.22, 5.26, 5.27) необхідно було б представити із статистичною обробкою, хоча у текстовій частині автореферату дослідження мазків-зіскрібків у динаміці парабазальних, проміжних, поверхневих клітин усіх груп і у таблицях динаміки змін біохімічних маркерів запалення, неспецифічної резистентності та імунітету в ротовій рідині

пацієнтів усіх груп до і після протезування показник достовірності ($p < 0,05$) вказаний.

РОЗДІЛ 6. «Оцінка якості профілактики розвитку протезних стоматитів у хворих з обтяженим анамнезом» розміщений на 20 сторінках і складається із 3 підрозділів, ілюстрований 10 рисунками та 5 таблицями.

Розділ починається із невеликої вступної частини, де автор підкреслює проблему вирішення токсично-алергічного протезного стоматиту.

Підрозділ 6.1. Оцінка якості протезування і стану тканин протезного ложа у хворих з алергічним протезним стоматитом.

Для вирішення завдань дисертант відібрав групу – 21 пацієнта, яким виконувалося знімне протезування, що мають обтяжений алергологічний статус і токсично-алергічний протезний стоматит в анамнезі.

Група була розділена на 2 підгрупи (контроль і робочу). У контролі пацієнтам виготовляли бюгельні протези, на базиси яких наносили фторопластове ізоляційне покриття (9 осіб). Хворим другої групи виготовляли часткові пластинкові протези із сополімеру поліпропілену "Timplene R 359" з подальшою обробкою в плазмі тліючого розряду (12 осіб).

На основі проведеного дослідження (вмісту білка, рівня лізоциму, проби Шиллера – Писарева, зміни рН слини) встановлено, що при обтяженому алергічному статусі протезування запропонованою автором конструкцією протеза із сополімеру поліпропілену "Timplene R 359", обробленою в плазмі тліючого розряду, знижує на 18,2 % ризик виникнення протезних стоматитів, та чинить більш сприятливу дію на тканини протезного ложа.

Підрозділ закінчується наведенням клінічного випадку.

У підрозділі 6.2. - 6.3. автор дає оцінку методів профілактики розвитку протезних стоматитів і швидкості адаптації у хворих з повною відсутністю зубів та у психічно хворих осіб. У результаті проведеного порівняльного дослідження сформованих груп хворих, автор доводить, перевагу використання запропонованої технології виготовлення повних знімних протезів із пластмаси "Timplene R 359", обробленими в плазмі тліючого розряду у порівнянні з

протезами з безбарвної пластмаси на основі зменшення термінів адаптації хворих до протезів з ПП на 46,1 % (29,3-97 % в залежності від психоемоційного стану пацієнта) та відсутності явищ протезного стоматиту (при 17,1 % осіб у групі порівняння).

Дослідження, проведені серед психічно хворих осіб, також доводять переваги удосконаленої конструкції комбінованого протезу, про що свідчать результати проб Шиллера-Писарева (зменшення на 21,8 % у порівнянні з акриловими протезами) та Кулаженко (збільшення стійкості капілярів СО протезного ложа на 18,6 %).

Розділ закінчується відповідними розширеними висновками та переліком публікацій по висвітленню результатів досліджень.

Зауваження до розділу

1. Необхідно конкретизувати вид протезного стоматиту, адже у розділі 6, його підрозділах і по тексту зустрічається різна термінологія: «протезні стоматити», «токсично-алергічний протезний стоматит», «алергічний протезний стоматит».

2. Сформовані групи пацієнтів у 6 розділі необхідно було б включити у загальний розподіл пацієнтів на групи в залежності від проведеного ортопедичного лікування.

Розділ 7. «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» викладено на 19 сторінках. У ньому автор детально підводить підсумок проведеного дослідження, обґрунтовує і аналізує отримані результати, які відображають внутрішню структуру дисертації.

Зауважень немає.

Викладені у 6 пунктах **«Висновки»** повністю базуються на отриманому фактичному матеріалі, відповідають поставленій меті й завданням, переконливі, аргументовані та відображають суть даної наукової роботи.

«Практичні рекомендації» відображають суть даної наукової роботи, які підтверджені результатами досліджень.

Список використаних джерел літератури є достатній і оформлений

відповідно до їх появи у тексті даної роботи.

Автореферат та опубліковані праці в повному об'ємі відображають основні положення роботи і відповідають встановленим вимогам ВАК України.

Одержані результати кожного розділу добре і в достатній кількості висвітлені в опублікованих наукових працях та патентах.

Вказані зауваження, що виникли при рецензуванні дисертаційної роботи, не мають принципового значення, не зменшують наукової цінності дисертації і не впливають на загальну позитивну її оцінку.

У порядку дискусії хотілось би почути відповіді від Віталія Григоровича на деякі запитання, які виникли під час ознайомлення з роботою:

1. Поясніть будь-ласка, чому знімні пластинкові протези із поліпропілену використовуються знано рідше, біля 2-8 відсотків в порівнянні з акриловими за даними багатьох дослідників ?

2. Чи вдасться подолати протезні стоматити при використанні запропонованих Вами знімних пластинкових протезів, які мають цілий ряд переваг над знімними протезами із акрилових пластмас ?

3. На підставі яких критеріїв встановлювали діагноз токсичний і алергічний протезний стоматит ?

4. Чи не вбачали Ви за доцільне проведення досліджень у більш віддалені терміни спостереження використання знімних пластинкових протезів із поліпропілену та вивчення їх впливу на СО протезного ложа враховуючи утворення метильних, метиленових і кінцевих макрорадикалів при випробуванні на старіння, що приводить до швидкого фотоокиснення з помітним погіршенням механічних й інших фізичних властивостей.

5. Згідно даних літератури, знімні пластинкові протези із поліпропілену мають більш виражений «парниковий ефект» на слизову оболонку протезного ложа у порівнянні з акриловими. Чи спостерігалися ускладнення з боку слизової оболонки протезного ложа іншого характеру, якщо так, то які і як за часто ?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Шутурмінського Віталія Григоровича «ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОТЕЗНИХ СТОМАТИТІВ У ХВОРИХ ЗІ ЗНІМНИМИ ЗУБНИМИ ПЛАСТИНКОВИМИ ПРОТЕЗАМИ», є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на сучасному науково-методичному рівні, в якому отримані обґрунтовані вагомі наукові результати, які вирішують актуальну науково-практичну проблему – профілактики протезного стоматиту у хворих з вторинною адентією, що користуються знімними зубними пластинковими протезами, шляхом розробки і впровадження нових медико-технологічних прийомів їх ортопедичного лікування.

За своєю актуальністю, обсягом досліджень, викладеним в роботі матеріалом, науковою новизною, достовірністю та обґрунтованістю одержаних результатів, практичною цінністю отриманих результатів, об'єктивністю висновків і практичних рекомендацій дисертація Шутурмінського В.Г. відповідає вимогам п. 10 "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013р. №567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №656 від 19.08.2015 р. і № 1159 від 30.12.2015 р.) стосовно дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри стоматології

Навчально-наукового інституту

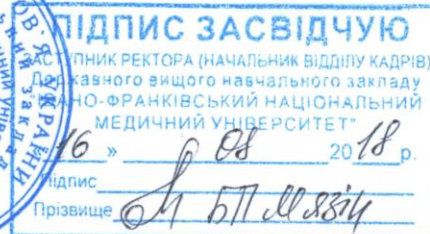
післядипломної освіти

ДВНЗ «Івано-Франківський

національний медичний університет»,

Заслужений винахідник України,

доктор медичних наук, професор

Палійчук Іван Васильович